

SEBAOBRAŇA

„Dajte Bohu, čo je Božie, a cisárovi, čo je cisárovo,“ povedal Ježiš Kristus, keď ho obvinili z rozvracania štátu. Vyhlasil to vraj predtým, než sa jedným z jeho učeníkov stal Pavol z Tarsu, bývalý vyberač daní, neskôr známy ako svätý Pavol. Podstatou fungovania štátu (s vierou či bez viery v lepšiu budúcnosť) je výber daní. Na tom v dejinách nikto nič nezmenil a zrejme ani nezmení. Môže sa volať Ježiš, svätý Pavol alebo minister financií XY...

Daňové raje a „radosti“

Hraničný termín odovzdania daňových priznaní a platenia daní sa u nás tento rok prekrýva s obdobím Veľkej noci, najväčšieho kresťanského sviatku. Bolo však až nekresťanske, v akom chaose sa nachádzal daňový systém SR pri nástupe súčasnej vlády. Vraj preto bolo treba zvýšiť dane. Štát chce vždy viac – nech sa tvári ľavicovo alebo pravotočivo. Občan, zvaný daňový poplatník, sa z toho nevyrvne!

Aj keby politici a štátni úradníci využívali získané peniaze len na to, čo ľudia naozaj potrebujú, vždy nimi budú plyvať. Nemajú totiž motiváciu správať sa ekonomicky – mňajú získané cudzie peniaze za tovar a služby pre ľudí, ktorých potrebujú len raz za niekoľko rokov pre svoje znovuzvolenie.

Daň je v právnom systéme „platba fyzických alebo právnických osôb, ktorá je vynútená, nenávratná, spravidla neúčelová, zákonom určená a pravidelná sa opakujúca. Vyberá ju štát a orgány miestnej samosprávy v prospech verejných rozpočtov a účelových fondov na úhradu verejných výdavkov vo vopred určenej výške a s presne určeným termínom splatnosti. Sústava či zoznam daní, ktoré sa vyberajú, resp. môžu vyberať na sledovanom území, sa nazýva daňová sústava“. Nuž, a tu máme dilemu – daň získaná od poplatníka je iba použiteľným vkladom pre volených správcov alebo na prospech celej verejnosti? A čo ešte, ak sa začneme zapodievať zakázaným dvojím zdanením, hoci ho každý občan v neprávnych daniach spolufinancuje?

Podľa kultúrneho antropológa Evana Hawkinso daňový systém je najviac zničujúci prvkom ľudského rodu. Ničí jednotlivcov, rodiny, obce, mestá, celé regióny, ba aj štáty. No sám Hawkins tvrdí, že anarchia bez daní nemôže byť spásou. Napokon, pozrime sa do tzv. daňových rajov, ako bol napríklad Cyprus a jeho posledný vývoj. Krach monetárneho, teda iba na finančných operáciách postaveného princípu sa dá odvrátiť iba ďalšími financiami. Európska únia pomieni-la pomoc pre Cyprus vo výške desať miliárd eur po novom či účelovo vymysleným zdanením bankových vkladov. Tým dokonale rozvrátila nielen predtým padajúci bankový systém, ale najmä dala moc nad eúrom oligarchom, ktorí vykupili vklady bežných občanov Cyprusu. Takže moja sebaobránná výzva znie: Peknú Veľkú noc, ale chráňte si svoje peniaze, už nie raz zdane-né, finančne gramotní občania Slovenska!

Roman KALISKÝ-HRONSKÝ

Pilišski Slováci chcú to, čo je pre menšiny na Slovensku samozrejmosť

Príbeh Slovenského domu v Maďarsku

Dušan D. KERNÝ

Po tieto dni si pripomíname piate výročie odvtedy, čo sa široká verejnosť dozvedela o tom, aký problém má slovenská menšina v malej dedinke v Piliši v severnom Maďarsku. Boli vyhostení, deložovaní z domu, ktorý bol Slovenským domom a slúžil na kultúrne podujatia miestnym spolkom a slovenskej samospráve. Problém Slovenského domu v Mlynkoch sa stal symbolom, stelesnením pomerov slovenskej menšiny v susednom Maďarsku.

A zároveň aj doteraz najpresvedčivejším, najvýrečnejším príkladom toho, ako a čo všetko sa dá urobiť v záujme zákonnej obrany menšinových práv. Je to jeden z najvýrečnejších príkladov zápasu slovenskej menšiny o úplnú samozrejmosť, o to, čo inde v Európe, nehovoriac o menšinách, osobitne maďarskej na Slovensku, nie je problém. Nič podobné sme prinajmenšom v tomto storočí nezažili, ničoho podobného sme neboli svedkami. Čo sa však začalo ako bezohľadný nacionalistický útlak sa zmenilo a stalo súčasťou nielen domácej politiky, ale aj medzistátnych vzťahov medzi Slovenskom a Maďarskom.

■ NAŠLI SI ZÁMIENKU

Keď maďarská samospráva pod zámienu nových samosprávnych predpisov deložovala slovenskú samosprávu a slovenských poslancov samosprávy – a pritom ich vystavila drsnej ohováračskej kampani – bola to SNS, ktorá ako prvá cez Nadáciu Matice slovenskej poslala prvú sumu do verejnej zbierky, ktorú zorganizovala – bolo to tri štvrté milióna slovenských korún. Písal sa rok 2008. Zjavný prípad nespravodlivosti zaujal Slovensko natoľko, že sa to stalo aj medzivládnu a medzistátnou záležitosťou. Lady sa pohli za prvej vlády R. Fica – a vyvrcholili po jeho nástupe do úradu po vlnách predčasných voľbách. Slovenská strana sa nakoniec rozhodla prostredníctvom Úradu pre zahraničné Slovákov poskytnúť okolo 500 000 eur a maďarská strana približne takú istú sumu – 442 000 eur – na výstavbu Slovenského domu

v obci s početnou slovenskou menšinou. Čo bolo medzinárodným škándalom sa napokon skončilo slávnostnou účasťou predsedov vlád oboch štátov.

Pripomínať si toto výročie znamená pripomínať si zápas, aký museli prekonať príslušníci slovenskej menšiny v Maďarsku za samozrejmosť – za to, aby mala ich samospráva strechu nad hlavou. Zápas o to strhujúcejší, že slovenská menšina bola tak počas 20., ako aj tohto storočia vystavená drsnému asimilačnomu tlaku a slovenské školstvo prakticky nejestvuje – o to, čo dnes ide, je záchrana jazyka a menšiny, ktorá ešte zostala. Tento zápas má konkrétne mená, konkrétne osoby. Treba si ich pripomínať, treba si pripomínať ich slová, ich presvedčenie.

■ ZASLUŽIA SI POZORNOSŤ

Najpôsobivejšie to vyznieva z nezabudnuteľných slov predsedníčky Slovenskej samosprávy v Mlynkoch Marty Demjanovej. Viani pri otvorení nového Slovenského domu povedala: „Ku vchodu nášho nového Slovenského domu viedla dlhá a namáhavá cesta, ale konečne prišla chvíľa, na ktorú sme už tak dlho čakali. Je to pre nás veľká radosť, a hoci v uplynulých štyroch rokoch sme prežili veľa ťažkých chvíľ, dnes by sme asi mali spomínať už len na krásne momenty...“

Chceme zabudnúť na všetko zlé, čo sa s nami v súvislosti s kauzou Mlynky stalo: na bezdôvodné hľadanie riešení, na dobrodružstvo, ktoré našu biedu chceli iba využiť a zneužiť pre svoje nečestné ciele, na tých,

spomedzi ktorých síce viacerí dnes oslavujú tu s nami, ale vtedy, keď sme potrebovali pomoc, nelenie nám nepomáhali, ale často nám aj prekážali, na tých, ktorí vo vyhánaní Slovákov zo Slovenského domu nevideli nijaký národnostný problém a hrubé porušenie našich práv chceli zdegradovať na spor dvoch ľudí – len preto, aby nemuseli uznať, že máme pravdu a právo na sebaobránu.

■ OBVINENIA Z VLASTIZRADY

Dnes teda chceme spomínať už len na pekné veci. Takže v tejto slávnostnej chvíli mi zostala len jediná úloha: aby som sa zo srdca poďakovala každému, kto nám poskytol čo len najmenšiu pomoc. Slová vďaky patria predovšetkým dvom mojim kolegom: Jozefovi Havelkovi a Imrovi Fuhlovi, s ktorými sme bojovali a všetko prežili spolu. Spolu nás vyhlasovali za nespravdných a vlastizradcov, spolu sa z nás vysmievali, spolu nás ignorovali, hoci sme nerobili nič iné, len čo nám (poslancom slovenskej samosprávy) diktovala naša prišaha: chránili sme záujmy našej národnosti. Ak sme niečo svojím bojom dosiahli, aj to iba spolu a najmä spolu s našimi voličmi.

Poďakovanie patrí empatickému človeku s veľkým srdcom, ktorý nám ako prvý prišiel na pomoc: bývalému veľvyslancovi Jurajovi Migašovi. Podobne ďakujem vtedajšiemu a zároveň i terajšiemu predsedovi slovenskej vlády Robertovi Ficovi jednak za mimoriadne vzácnu morálnu podporu, no a v neposlednom rade zato, že práve on ako prvý nám ponúkol aj konkrétnu

finančnú pomoc na postavenie nového Slovenského domu. Úprimne ďakujem aj maďarskej vláde zato, že sa k tejto iniciatíve pripojila a projekt aj finančne podporila.

■ VĎAKA V ÚVODZOVKÁCH

No a potom predsedníčka M. Demjanová „poďakovala“ starostovi Mlynkov a bývalému poslaneckému zboru, že zapríčinili tento škándal: „lebo bez nich by sme dnes naozaj nemali nový Slovenský dom a mohli by ani nevedeli, že neďaleko Budapešti pod Pilišom žije početná slovenská národnosť. Mohli by ani dnes nevedieť, že národnosti nie sú len štatistické údaje, ale že sme naozajstní ľudia, ktorí žijú, pracujú a cítia, že hoci v srdciach nosíme slovenskú kultúru a slovenskú materskú reč, aj my sme maximálne lojálni občania Maďarska a nie sme ochotní hanbiť sa za to, že máme slovenské korene, že sme Slováci. My sme patrične hrdí na svojich predkov, ale nie sme nepriateľmi maďarského štátu. Naše srdce tak isto buší na taktý maďarskej hymny, ako na slovenské piesne a slová. Ale ako Slováci v Maďarsku žijeme v menšine a ako každá menšina niekedy aj my potrebujeme pomoc“.

■ PROBLÉMY ZOSTÁVAJÚ

M. Demjanová vyslovila úprimnú vďaku všetkým za pomoc, ktorú Slováci v Mlynkoch dostali, aby mohli pokračovať v práci, a za všetkých krajanov sľúbila, že od slávnostných chvíľ otvorenia sa nový Slovenský dom naplní životom, slovenským slovom, hudbou a piesňami.

„Budeme pracovať na tom, aby tento dom bol ozajstným domovom pilišských Slovákov ešte za dlhé desaťročia“, ubezpečila na záver.

Presvedčivé vystúpenie Marty Demjanovej sa stalo súčasťou atmosféry, v ktorej sa vyjadrovali aj predsedovia vlád – a je dobre, ak si pripomenieme vtedajšie slová Viktora Orbána: „Vo vzťahoch medzi Maďarskom a Slovenskom existujú otvorené otázky a názorové rozdiely“. Príbeh jedného slovenského domu nám to pripomína.

Predstavitel Slovákov v Maďarsku o návšteve Ivana Gašparoviča

Nedali sme sa a ani sa nedáme odpísať

Zhovárал sa Viliam KOMORA – Foto: archiv autora

Nie je to tak dávno, čo prezident SR Ivan Gašparovič navštívil Maďarsko a uskutočnil niekoľko oficiálnych rokovaní s tamojšími najvyššími predstaviteľmi. V programe návštevy bolo aj stretnutie s našimi krajanmi. Oslovili sme zakladateľa a redaktora nezávislého internetového portálu Slovákov v Maďarsku Imricha FUHLA, člena Valného zhromaždenia Celostátnej slovenskej samosprávy v Maďarsku a Slovenskej samosprávy v Mlynkoch, aby nám návštevu a jej výsledky priblížil svojou optikou.

• Prezident vyjadril obdiv všetkým Slovákom, keď povedal, že počas dlhých storočí si zachovali jazyk, kultúru, tradície, vieru či národné ctenie. Na území Maďarska žila početná slovenská komunita odpovedať. Kedysi tu žilo takmer 500 000 Slovákov. Lenže podľa sčítania z roku 2001 z nich zostalo len 17 693, pričom len 11 817 si uviedlo slovenčinu ako svoj materinský jazyk.

Oficiálna návšteva prezidenta I. Gašparoviča bola dôležitá a mimoriadne významná tak z hľadiska rozvíjania vzájomných vzťahov našich krajín či štátov, ako aj pre nás Slovákov v Maďarsku. Nesmierne si vážime, že hlava materského štátu na nás nezabúda, naopak využíva každú možnú príležitosť na stretnutie s nami. Tentoraz sa pán Gašparovič zúčastnil na slávnostnom akte kladenia vencov pri dvojijazyčnej pamätnej tabuli Jána Kollára v Slovenskom evanjelickom cirkevnom zbere v Budapešti a tiež na stretnutí so Slovákmi prakticky zo všetkých kútov Maďarska, ktoré sa uskutočnilo v Slovenskom inštitúte. Samozrejme, dobre padli aj jeho slová uznania za to, že napriek nefalchým, v minulosti neraz vyslovene krutým podmienkam a rekordnému tempu neprimeranej asimilácie ako Slováci sme sa zachovali, nedali sme sa a ani sa nedáme odpísať.

Podľa I. Fuhla sa Slováci v Maďarsku nestretajú.

• Lenže štatistiky sú hrozi-
vé... S tými číslami a údajmi o počte našich Slovákov by sa dalo dlho polemizovať. Pri sčítaní obyvateľstva ide o tzv. senzitívny údaj, o otázku, na ktorú vlastne ani netreba odpovedať. Navyše je to slobodná voľba identity, ktorá v praxi neraz znamená, že každý má právo hlásiť sa za príslušníka väčšinového národa, dokonca aj vo svojej rodnej slovenčine. Osobne si myslím, že na tom veľmi ani nezáleží, či nás bolo skutočne pol milióna alebo „len“

niekoľko stotisíc a či je nás dnes desať-dvadsať-tridsať a či naozaj až stotisíc (pravda, na rôznej úrovni asimilácie, straty jazyka a národného povedomia)... Faktom je, že v súčasnosti už určité patríme medzi tzv. ohrozené menšiny, a to aj vtedy, ak by naša väčšinová spoločnosť a politika voči nám bola najtolerantnejšia, najideálnejšia na svete.

• Prezident Gašparovič tiež povedal, že ste občania Maďarska, preto musíte obhajovať po-

ziciu Maďarska, čo má platiť aj opačne. Najmä na Slovensku v istých situáciách vnímame, že niektorí naši spoluobčania maďarskej národnosti nezachovávajú lojalitu k Slovensku. Tento postoj je vlastný najmä predstaviteľom niektorých politických zoskupení. Slováci v Maďarsku sú lojálni voči maďarskému štátu. A aký je potom váš vzťah k Slovenskej republike?

Na túto otázku by som nerád odpovedal zvoľbeobchádzajúco, veď všetci to prežívame trochu inak, takže radšej zostanem pri svojom príklade, ktorý však vôbec nie je ojedinelý. Samozrejme, som (neraz možno až príliš) lojálny občan Maďarska. Tu pod Pilišom som sa narodil, tu žili moji predkovia dlhé storočia, tu platím dane, tu volím – hlasujem – a ani nechcem, aby to bolo inak. Považujem sa za uvedomeleho Slováka žijúceho v Maďarsku, za nositeľa dvoch kultúr, na čo som vyslovene hrdý. Moja slovenskosť a moje maďarské štátne občianstvo sa vôbec nevylučujú. O tzv. dvojím občianstve nechcem ani len počuť, na čo by mi aj bolo, v Európskej únii mi dokonca aj z praktických dôvodov úplne stačí jedno. Inou otázkou je, že mám nesmierne rád aj Slovensko, ktoré vnímam ako svoju materskú krajinu, odkiaľ prišli moji predkovia, pravda, nie ako vystaľovalci, ale v rámci jednej krajiny, nášho niekdajšieho mnohonárodnostného, teda vôbec nie výlučne maďarského, ale spoločného Uhorska. Úspechy Slovenska ma rovnako potešajú ako úspechy Maďarska (ktorých je v poslednom čase, napríklad v ekonomike, žiaľ menej). Azda jediným problémom z tohto hľadiska pre mňa zostáva, komu fandiť povedzme na slovensko-maďarskom futbalovom zápase: slovenskému mužstvu, v ktorom hrajú aj na Slovensku žijúci Maďari, alebo maďarskému, v ktorom máme aj svojich (pôvodom) Slovákov...